

celoeurópsky prieskum: Sociálna ekonomika v živote Európanov

tematické číslo newslettera
o sociálnej ekonomike
a sociálnom podnikaní

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

MINISTERSTVO
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Milí sociálni podnikatelia, predstavujeme Vám naše ďalšie tematické

číslo newslettera o sociálnej ekonomike a sociálnom podnikaní, ktoré je venované prieskumu Eurobarometra s názvom **Verejná mienka a zapojenie občanov**, ktorý si objednalo Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie (DG EMPL).

Skúma povedomie, porozumenie a angažovanosť verejnosti v oblasti sociálnej ekonomiky v celej Európskej únii.

Poskytuje komplexný prehľad o tom, **ako občania EÚ vnímajú sociálnu ekonomiku**, do akej miery sa na nej podieľajú a aké hodnoty si s ňou spájajú.

Prieskum sa uskutočnil v **27 členských štátoch EÚ** a koordinovalo ho Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu (DG COMM) Európskej komisie.

Prieskum Eurobarometra prispieva k tejto agende tým, že meria **mieru vnímania sociálnej ekonomiky zo strany občanov a verejnosti** - ich osobnú angažovanosť v organizáciách a subjektoch sociálnej ekonomiky, ako aj ich názory na spoločenský a ekonomický prínos tohto špecifického ekosystému.

Zistenia ponúkajú cenné poznatky pre tvorcov politik, odborníkov z praxe a zainteresované strany, ktoré sa snažia posilniť viditeľnosť a vplyv sociálnej ekonomiky v Európe.

Na záver vám želim krásne vianočné sviatky plné pokoja, lásky a radosti v kruhu najbližších a šťastný nový rok 2026!

Príjemné čítanie!

Ingrid Ujváriová,
generálna riaditeľka
Sekcie sociálnej ekonomiky
MPSVR SR

Úvod

Prieskum venovaný sociálnej ekonomike (ďalej SE) je súčasťou širšieho úsilia Európskej komisie monitorovať verejnú mienku v kľúčových sociálnych a ekonomických otázkach. Európska komisia už dlho uznáva dôležitosť sociálnej ekonomiky pri podpore inkluzívneho rastu, sociálnej súdržnosti a odolnosti.

Sociálna ekonomika, ktorá zahŕňa širokú škálu subjektov, ako sú združenia, družstvá, nadácie a sociálne podniky, zohráva dôležitú úlohu v živote európskych občanov. Subjekty sociálnej ekonomiky sa vyznačujú svojím sociálnym a/alebo environmentálnym poslaním,

demokratickou alebo participatívnou správou vecí verejných a reinvestovaním ziskov a prebytkov pre kolektívne dobro.

Sociálna ekonomika, ktorá zahŕňa najmenej **4,3 milióna subjektov**, zamestnáva viac ako **11,5 milióna ľudí** v rôznych árskych sektoroch.

Keďže Európa čelí zložitým výzvam, ako sú klimatické zmeny, demografické zmeny a digitálna transformácia, sociálna ekonomika ponúka inovatívne, inkluzívne a udržateľné riešenia, ktoré dopĺňajú tradičné ekonomické modely.

Akčný plán pre sociálnu ekonomiku z roku 2021 stanovuje plán na podporu rozvoja sociálnej

ekonomiky, zlepšenie viditeľnosti a zlepšenie prístupu k financovaniu a trhom do roku 2030. **Odporúčanie Rady z 27. novembra 2023 o rozvoji rámcových podmienok sociálnej ekonomiky** poskytuje členským štátom usmernenia, ako prispôbiť verejné politiky a právne rámce na podporu sociálnej ekonomiky a nabáda členské štáty, aby prijali alebo aktualizovali komplexné národné alebo regionálne stratégie, ktoré uznávajú a stimulujú sociálnu ekonomiku.

Výsledky prieskumu sú založené na osobných rozhovoroch s reprezentatívnou vzorkou obyvateľstva v každom členskom štáte.

**CELÚ SPRÁVU
NÁJDETE NA:
[Social Economy SP5
67_report \(5\).pdf](#)**

Hlavné ciele prieskumu

1. Posúdiť úroveň povedomia a mieru porozumenia konceptu sociálnej ekonomiky medzi občanmi EÚ,
2. Preskúmať rozsah a povahu osobnej angažovanosti v organizáciách sociálnej ekonomiky a ich hodnotách,
3. Preskúmať vnímanie prínosov sociálnej ekonomiky pre spoločnosť, ekonomiku a životné prostredie,
4. Zhodnotiť názory občanov, spojené s podporou poskytovanou verejnými orgánmi a zamestnávateľmi na rozvoj sociálnej ekonomiky.

Povedomie o sociálnej ekonomike

Viac ako päť z desiatich občanov EÚ počulo o sociálnej ekonomike. Miera povedomia a podiel občanov EÚ, ktorí majú porozumenie pre sociálnu ekonomiku, sa v jednotlivých členských štátoch EÚ značne líši.

Povedomie o sociálnej ekonomike je charakteristické výraznými rozdielmi medzi krajinami a demografickými skupinami.

- 56 % občanov EÚ počulo o sociálnej ekonomike, pričom najvyššie povedomie je na Malte (82 %), v Holandsku (79 %) a v Estónsku (71 %). Najnižšie povedomie je v Grécku (34 %), v Rumunsku (37 %) a Poľsku (41 %).

- Porozumenie konceptu sociálnej ekonomiky je skôr nízke: 12 % je „určite“ oboznámených a 34 % „do istej miery“ oboznámených.

- S konceptom sociálnej ekonomiky sú viac oboznámení muži (48%) ako ženy (43 %).

- Povedomie a znalosť SE sú vyššie medzi ľuďmi s vyšším vzdelaním, ktorí žijú vo veľkých mestách.

- Finančná stabilita sa spája s vyššou úrovňou oboznámenosti. Tí, ktorí takmer nikdy alebo nikdy nemajú problémy s platením účtov, uvádzajú najvyššiu mieru oboznámenosti (48 %), zatiaľ čo tí, ktorí majú problémy väčšinu času, uvádzajú najnižšiu (37 %).

- Združenia (73 %) a nadácie (69 %) sú najznámejšími typmi organizácií sociálnej ekonomiky, nasledujú družstvá (56 %), vzájomné spoločnosti (50 %) a sociálne podniky (47 %).

Osobná angažovanosť a subjekty sociálnej ekonomiky

Takmer dvaja z desiatich občanov EÚ uviedli, že v posledných piatich rokoch sa venovali dobrovoľníckej práci, alebo finančne podporili subjekt sociálnej ekonomiky.

Osobná angažovanosť v rámci organizácií sociálnej ekonomiky je rozšírená. Viac ako polovica občanov EÚ (51 %) uviedla, že sa osobne angažuje ako dobrovoľník, finančný darca, klient, zákazník, alebo sponzor.

- Najbežnejšie formy zapojenia v organizáciách sociálnej ekonomiky sú: dobrovoľník (18 %) a finančný darca (18 %), nasleduje klient a zákazník (15 %), alebo ako člen (13 %).

- Traja z desiatich občanov EÚ podporujú subjekty sociálnej ekonomiky formou finančného daru.

- Viac ako štyria z desiatich sa zapájajú aspoň dvakrát mesačne do aktivít subjektov SE.

- Zapojenie je vyššie u osôb vo veku 15 – 24 rokov, u osôb s vyšším vzdelaním a u osôb, ktoré sú finančne zabezpečené.

- Miera zapojenia/podpory činnosti organizácií sociálnej ekonomiky medzi občanmi EÚ je rozdelená takto: 14 % občanov EÚ uvádza, že sú vysoko zapojení (aspoň dvakrát týždenne), 29 % uvádza, že sú často zapojení (aspoň dvakrát mesačne), 39 % uvádza, že sú zapojení, ale menej často, a 18 % nie je zapojených.

- Zapojenie do sociálnej ekonomiky je najvyššie v Holandsku (67 %), Švédsku (62 %) a Írsku (55 %) a najnižšie v Lotyšsku (23 %) a Rumunsku (24 %).

Etické hodnoty a sociálna ekonomika

Viac ako tri štvrtiny spotrebiteľov v EÚ považujú miestnu výrobu, sociálne a environmentálne normy za dôležité faktory, ktoré určujú ich spotrebiteľské správanie. Pri nákupe tovaru a služieb občania EÚ prikladajú najvyšší význam kvalite a cene.

Dôležitosť sociálnych a etických hodnôt hrá pri spotrebiteľských rozhodnutiach v Európe dôležitú úlohu.

- Jasná väčšina občanov EÚ (60 %) považuje **kvalitu** za „veľmi dôležitú“, pričom ďalších 34 % ju hodnotí ako „pomerne dôležitú“. Podobne **cenu** považuje za „veľmi dôležitú“ 53 % respondentov a za „pomerne dôležitú“ 38 %, čo naznačuje, že náklady zostávajú kľúčovým faktorom pri rozhodovaní spotrebiteľov.

- Významnú váhu majú aj ďalšie aspekty, ako je **lokálna produkcia a sociálne štandardy**. 85 % respondentov považuje lokálnu produkciu za dôležitú (42 % za „veľmi dôležitú“, 43 % za „pomerne dôležitú“), zatiaľ čo 81 % si cení sociálne štandardy, ako je kvalita práce a bezpečnosť zamestnancov (36 % „veľmi dôležité“, 45 % „pomerne dôležité“).

- **Environmentálne štandardy** považuje za dôležité 79 % respondentov, hoci menej (32 %) ich v porovnaní s inými kategóriami hodnotí ako „veľmi dôležité“. Naopak, značka je najmenej vplyvným faktorom, pričom iba 14 % respondentov ju považuje za „veľmi dôležitú“ a 35 % uviedlo, že je „nie veľmi dôležitá“.

Podpora od organizácií sociálnej ekonomiky

Každý tretí občan Európskej
únie dostal podporu
od organizácie/organizácií
sociálnej ekonomiky.

Organizácie sociálnej ekonomiky zohrávajú aktívnu úlohu v poskytovaní podpory.

Najbežnejšou formou podpory bol prístup k odbornej príprave, vzdelávaniu alebo pracovným príležitostiam, ktorý uviedlo 10 % respondentov. Patria sem služby ako jazykové kurzy, koučing pri hľadaní práce a odborná príprava.

- Medzi ďalšie často spomínané typy podpory patrilo poskytovanie tovarov (9 %) – ako sú napr. potraviny, oblečenie alebo školské potreby, alebo osobná pomoc a iné služby (8 %), vrátane starostlivosti o deti, starostlivosti o seniorov alebo právneho poradenstva.

- 8 % respondentov uviedlo účasť na komunitných aktivitách alebo podporných skupinách, čím sa zdôraznila úloha organizácií sociálnej ekonomiky pri podpore sociálneho začlenenia.
- Mladší ľudia, študenti a tí, ktorí čelia finančným ťažkostiam, vo väčšine prípadov dostali podporu. Spomedzi tých, ktorí majú väčšinou ťažkosti s platením účtov, 43 % uvádza, že dostalo podporu – v porovnaní so 41 % medzi tými, ktorí majú ťažkosti z času na čas, a 29 % medzi tými, ktorí sa s takýmito ťažkosťami takmer nikdy alebo nikdy nestretnú.

Vplyv sociálnej ekonomiky na osobný blahobyť

Šesť z desiatich občanov EÚ
považuje sociálnu ekonomiku
za dôležitú pre ich osobný
blahobyť.

Občania EÚ vyjadrili pozitívne názory, keď hodnotili význam sociálnej ekonomiky v previazaní na osobný blahobyť a pohodu, inými slovami, že sociálna ekonomika zmysluplne prispieva ku kvalite ich života. Význam sociálnej ekonomiky na osobnú pohodu je obzvlášť silný na Malte (84 %) a v Luxembursku (76 %). Nasleduje Maďarsko (72 %), Cyprus a Írsko (v oboch krajinách 71 %).

- 63 % žien považuje sociálnu ekonomiku za dôležitú pre svoj osobný blahobyť v porovnaní s 59 % mužov.

- Vek odhaľuje jasný vzorec. Mladší respondenti považujú SE za dôležitú pre spoločnosť, zatiaľ čo skupiny stredného veku prejavujú mierne vyššiu podporu pre kategóriu “blahobyť miestnej komunity”.

- Respondenti vo veľkých mestách považujú sociálnu ekonomiku za dôležitú (63 %), nasledujú respondenti v malých alebo stredne veľkých mestách (62 %) a vo vidieckych oblastiach (59 %).

- Podpora príspevku SE k blahobyťu sa nezdá byť ovplyvnená politickou orientáciou. Je pozoruhodné, že jednotlivci, ktorí sa identifikujú ako ľavicovo orientovaní (65 %), stredopravicoví (60 %) a pravicovo orientovaní (61 %), vyjadrujú podobnú úroveň podpory.

Spoločenská úloha a význam sociálnej ekonomiky

Viac ako sedem z desiatich občanov EÚ verí, že sociálna ekonomika je dôležitá pre ochranu planéty, blahobyt spoločnosti v ich krajine alebo ich miestnej komunity.

Na úrovni Európy považuje 71 % občanov EÚ sociálnu ekonomiku za dôležitú pre ochranu planéty, kým 72 % ju považuje za dôležitú pre rozvoj miestnej komunity a 75 % považuje sociálnu ekonomiku za dôležitú pre rast blahobytu spoločnosti vo svojej krajine.

- Podpora úlohy sociálnej ekonomiky pri podpore lokálnej komunity - miestneho blahobytu je obzvlášť silná na Malte (87 %), v Írsku (83 %) a Holandsku (83 %). Naopak, nižšiu dôležitosť jej prikladajú v krajinách ako je Bulharsko (64 %), Estónsko (54 %) a Česká republika (50 %).

- Až 71 % občanov EÚ považuje SE za dôležitú pre **zachovanie planéty**, 16 % má neutrálny názor, iba 8 % uvádza, že je „nedôležitá“, zatiaľ čo 4 % uvádza, že „nevie“.

- Na úrovni krajín EÚ27 traja zo štyroch respondentov považujú SE za dôležitú pre **blahobyť celej spoločnosti**, zatiaľ čo 17 % zostáva neutrálnych a 5 % ju nepovažuje za dôležitú.

- Rozdiely medzi pohlaviami sú mierne. Ženy o niečo častejšie ako muži považujú SE za dôležitú vo všetkých aspektoch: **pre blahobyť miestnej komunity**: 73 % žien oproti 71 % mužov, **pre blahobyť spoločnosti**: 77 % oproti 74 %, **pre zachovanie planéty**: 74 % žien oproti 69 % mužov.

Príspevok subjektov sociálnej ekonomiky k ekonomike

Takmer 6 z 10 Európanov si myslí, že organizácie sociálnej ekonomiky majú najväčší vplyv na sociálnu starostlivosť a zdravotníctvo.

V celej EÚ občania identifikujú rôzne sektory, v ktorých majú organizácie sociálnej ekonomiky najvýznamnejší vplyv. Na otázku, v ktorých sektoroch majú organizácie sociálnej ekonomiky najväčší vplyv, občania EÚ najčastejšie identifikujú zdravotníctvo a sociálnu starostlivosť (celkovo 58 % respondentov). Patria sem služby ako starostlivosť o deti a seniorov, podpora osôb so zdravotným postihnutím a iné formy komunitnej pomoci.

• Druhým najčastejšie spomínaným sektorom je **vzdelávanie a odborná príprava**, ktoré uviedlo 44 % respondentov (vzdelávanie dospelých, podpora mládeže).

• Občania vnímajú organizácie SE ako dôležitých prispievateľov k celoživotnému vzdelávaniu a sociálnemu začleneniu prostredníctvom vzdelávania.

• Vek odhaľuje výraznejšie vzorce. Mladší respondenti vo veku 15 – 24 rokov spájajú sociálnu ekonomiku so vzdelávaním a odbornou prípravou (46 %) a kultúrou, športom a voľným časom (44 %).

• Respondenti vo veku 40 – 54 rokov a 55+ vo väčšine považujú sociálnu ekonomiku za kľúčovú v oblastiach ako sú: poľnohospodárstvo a potravinárstvo (36 – 38 %), zdravotníctvo a sociálna starostlivosť (59 %).

Sociálny a komunitný dopad sociálnej ekonomiky

Takmer polovica občanov EÚ verí, že znižovanie chudoby je oblasťou, kde má sociálna ekonomika najväčší prínos pre lokálne a miestne komunity.

Na otázku, v ktorých oblastiach má SE najdôležitejší prínos v ich krajine, občania EÚ najčastejšie identifikujú znižovanie chudoby (46 % respondentov). Patria sem dostupné služby, bývanie, poskytovanie potravín a finančná pomoc, pričom sa zdôrazňuje úloha sociálnej ekonomiky pri riešení základných potrieb a ekonomickej zraniteľnosti.

- 42 % občanov EÚ uvádza, že SE najviac prispieva k službám starostlivosti, zdravotnej starostlivosti a soc. začlenenia (37 %).

- Nasleduje ochrana životného prostredia (33 %), podpora lokálnych komunít (32 %) a odborná príprava a rozvoj zručností (30 %).

- Nižšia úroveň uznania sa pozoruje v prípade zelenej a obnoviteľnej energie (22 %) a digitálnej inklúzie (20 %).

- Iba 2 % respondentov sa domnievajú, že sociálna ekonomika v ich krajine neprispieva k znižovaniu chudoby a 6 % uviedlo, že nevie.

- Najvyššie uznanie za znižovanie chudoby sa pozoruje v Portugalsku (63 %), na Slovensku (59 %), v Holandsku (58 %) a v Rakúsku (57 %), kde viac ako polovica respondentov označuje znižovanie miery chudoby za najdôležitejší prínos sociálnej ekonomiky.

Úroveň rozvoja sociálnej ekonomiky

Polovica občanov EÚ verí, že sociálna ekonomika je v ich krajine dobre rozvinutá. Zistenia naznačujú, že hoci sociálna ekonomika a jej význam sú všeobecne uznávané, vnímanie jej skutočného rozvoja sa značne líši.

Až 50 % občanov EÚ verí, že sociálna ekonomika je v ich krajine dobre rozvinutá, zatiaľ čo 43 % tvrdí, že nie je.

- V západnej a severnej Európe prevažuje názor, že SE je dobre rozvinutá, zatiaľ čo kritickejšie názory sa objavujú skôr v častiach východnej Európy.
- Najvyššie uznanie pre „veľmi dobre rozvinutú“ SE patrí Rakúsku a Dánsku (v oboch krajinách 19 %), následne vnímanie SE ako „dobre rozvinutej“ patrí Luxembursku (67 %), Holandsku (63 %) a Dánsku (58 %), kde viac ako polovica respondentov identifikovala sektor SE ako vysoko rozvinutý. Tieto krajiny vynikajú silnou dôverou verejnosti v prínosy SE.

- Najvyššia miera negatívnych názorov bola zistená v Grécku (79 % respondentov) a Bulharsku (74% respondentov), uvádzajú, že SE je buď „nie veľmi dobre rozvinutá“, alebo „vôbec nie je rozvinutá“.

- Mladší respondenti s väčšou pravdepodobnosťou vnímajú SE ako dobre rozvinutú: 55 % respondentov vo veku 15 – 24 rokov a 53 % respondentov vo veku 25 – 39 rokov ju považuje za dobre rozvinutú, v porovnaní s 51 % respondentov vo veku 40 – 54 rokov a 48 % respondentov vo veku 55+ rokov.

- Obyvatelia veľkých miest častejšie vnímajú SE ako dobre rozvinutú (52 %) ako obyvatelia vidieckych oblastí alebo malých a stredne veľkých miest (po 50 %).

Úloha verejných orgánov pri podpore sociálnej ekonomiky

Osem z desiatich občanov EÚ si myslí, že verejné orgány by mali vypracovať stratégie a legislatívu na podporu organizácií sociálnej ekonomiky.

Údaje na úrovni jednotlivých krajín odhaľujú silnú podporu subjektom verejnej správy v celej EÚ, aby prijali legislatívne a strategické opatrenia v prospech organizácií SE. S týmto tvrdením súhlasí viac ako traja zo štyroch občanov v každom členskom štáte. Najvyššia miera súhlasu sa pozoruje na Malte, nižšia úroveň súhlasu sa pozoruje v Rumunsku, Fínsku a Estónsku.

- 88 % súhlasí s tým, že verejné orgány by mali vypracovať stratégie a legislatívu na podporu SE.
- 86 % podporuje vzdelávacie a osvetové iniciatívy zamerané na posilnenie kapacít v sektore SE a 80 % súhlasí s priamym verejným financovaním.

- Rozdiely súvisiace s vekom sú tiež obmedzené, hoci mladší a starší respondenti vykazujú mierne vyššiu úroveň podpory. Podpora je najvyššia medzi mladšími, vzdelanejšími a mestskými respondentmi a tými, ktorí sú s konceptom sociálnej ekonomiky oboznámení.

- Zdá sa, že politická orientácia občanov v tejto kategórii nerozhoduje, pretože občania naprieč celým politickým spektrom konzistentne vyjadrujú vysokú mieru podpory – v rozmedzí od 83 % do 93 %.

Zamestnávateľia a presadzovanie hodnôt sociálnej ekonomiky

Viac ako deväť z desiatich občanov EÚ podporuje udržateľné obchodné praktiky založené na hodnotách sociálnej ekonomiky.

Údaje na úrovni jednotlivých krajín odhaľujú značné rozdiely v podpore zásad spoločensky zodpovedného zamestnávateľa v jednotlivých členských štátoch.

- Väčšina občanov EÚ vyjadrila silnú podporu udržateľným obchodným praktikám (93 %), inšpirovaným hodnotami sociálnej ekonomiky.
- Najpodporovanejšou zásadou je reinvestovanie zisku do poslania spoločnosti (52 %), nasledujú sociálne alebo enviromentálne prínosy podnikania (51 %) a zapojenie zamestnancov do rozhodovania (49 %).

- **Reinvestovanie väčšiny zisku** spoločnosti do jej poslania je najpodporovanejšou zásadou v celej EÚ27. Trend je obzvlášť výrazný vo Švédsku (62 %), Grécku (60 %) a Chorvátsku (59 %).
 - Práca na **sociálnom, alebo environmentálnom** poslaní je najviac podporovaná v Grécku (70 %), Švédsku (68 %) a na Slovensku (63 %).
 - **Zapojenie zamestnancov do rozhodovania (participatívna správa)** je najčastejšie spomínanou položkou v Českej republike (51 %), Estónsku (48 %), Lotyšsku (42 %), na Malte (61 %), v Poľsku (50 %), Rumunsku (42 %) a Fínsku (60 %), kde respondenti zdôrazňujú úlohu zamestnancov v riadení organizácie.
-

KRÁSNE VIANOČNÉ SVIATKY

Sekcia sociálnej ekonomiky
**Ministerstvo práce, sociálnych
vecí a rodiny SR**

Inštitút sociálnej ekonomiky II.

Národný projekt Inštitút sociálnej ekonomiky II. (NPISE2) je pokračovaním národného projektu Inštitút sociálnej ekonomiky, ktorý sa realizoval v rokoch 2018 – 2023.

Cieľom nového projektu, ktorého realizácia je naplánovaná v období 2024- 2028, je zabezpečiť kontinuitu a posilniť existujúci systém podpory rozvoja sociálnej ekonomiky v zmysle Zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch. Kľúčovou témou je kultivácia a ďalší rozvoj ekosystému sociálnej ekonomiky v Slovenskej republike, ktorý podporuje vznik nových a fungovanie existujúcich sociálnych podnikov.

Projekt realizuje sekcia sociálnej ekonomiky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v partnerstve s Úradom pre verejné obstarávanie.

Sledujte na našich stránkach a sociálnych sieťach:

Tematické číslo newsletter NP ISE II. december 2025

vydalo: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v decembri 2025 v rámci národného projektu Inštitút sociálnej ekonomiky II. Partnerom projektu je Úrad pre verejné obstarávanie. Tento projekt je spolufinancovaný Európskou úniou v rámci Programu Slovensko.

spracovala: Barbara Gindlová

Dokument neprešiel jazykovou korektúrou.

